

העלון יוצא לעילוי נשמת
 מזדיאנה נגי'מה בת
 חנינה לבית וזאן ע"ה,
 ובעלה מקיקץ
 כצאני בר רחל ע"ה

בית נאמן

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
 רבנו מאיר מאזוז שליט"א

ניתן לשמוע
 בשידור ישיר את
 שיעורו של מרן שליט"א
 בערוץ קול ברמה.
 או ב'קול נאמן':
 079-9-367-367
 או בקו בית נאמן:
 079-9270505

בשעה 21:30

פרשת עקב, כ"ד באב התשע"ט

נושאי השיעור:

- א. להתרגש ולהשתפך בתפלה. ב. שבע הפטרות של נחמה. ג. הדעות הפסולות יתבטלו מן העולם. ד. נסי מלחמת ששת הימים. ה. התרת נדרים. ו. סדר פרשיות התפלן. ז. אם מברכים על תפלן של שמושא רבא. ח. תפלן של ר"ת.

להתרגש ולהשתפך בתפלה

א. חזק וברוך, יישר כח (לפייטן ר' כפיר פרטוש ואחיו ר' יהונתן הי"ו). השירים שלך מחיים נפשות, וכמו שאומרים באידיש "מחיה נפושס". אבל אני לא כ"כ מבין אותם. תביאו שיר מהקדמונים מתקופת רבי יהודה הלוי רבי ישראל נג'ארה וכדו', כי אין מה להשוות בין השירים של פעם לשירים של היום. אמנם לפעמים יש רגש בשירים של היום, אבל הם מעטים מאד, כי רובם אומנות ולא העיקר הרגש. בשירים של פעם אדם משתפך בשירה עם החרוזים. וזה המיוחד בשירת ספרד של פעם (לא של היום), שהשכל והרגש מחוברים ביחד. השכל זה המשקל יתדות ותנועות וחרוזים. לא חרוזים תפלים, כמו שכתוב בגמרא (חולין צ"ה ע"ב) "אל תהי שוטה בחרוזין"!¹ אבל בשירים של היום הרגש מת, והוא סתם מדבר בשיר הזה. אבל כאשר אתה שומע "חי אני חי אני" של רבי אשר מזרחי, זה רגש, הוא משתפך שם. תלמיד חכם אחד כאן בבני ברק, אמר לי שהבנים שלו שואלים אותו: איך יכול להיות אדם כזה "אשר מזרחי" מגולח זקן ויש לו יראת שמים כזו? אמרתי לו: הרגש שלו זה משהו אחר לגמרי, הוא משתפך בתפלה. פעם בזמן השואה, האדמו"ר מגור עבר על יד יהודים יוצאי בבל, וראה שיושבים על הרצפה וקוראים תיקון חצות בדמעות שליש. אמר: אם היה לנו כזה באירופה לא היתה שואה (ספר אביהם של ישראל ח"ה עמ' 113). אדם צריך להתפלל, ולהאמין שכל מלה שאומר נשמעת למעלה, והוא לא סתם מדבר באויר. אדם אחד אמר לי: אני רואה קיר מולי, וכי אני מתפלל לקיר? אמרתי לו: שוטה מוחלט, הקיר הזה הוא אפס אפסים. איך אומרים חסידי חב"ד? "היש הוא אין והאין הוא יש", הקיר הזה שנראה לך יש הוא אין גמור (מדענים אומרים שאפשר לקפל את מגדל אייפל שהוא בגובה שלוש מאות מטר, עד שיהיה בגודל קופסת גפרורים), ולעומתו האין שזה הקב"ה שלא רואים אותו, הוא היש האמיתי. מי עשה את הקיר הזה? הוא מורכב מאטומים שיש להם הרמוניה לעבוד ביחד. צריך להרגיש את הקב"ה, ואם תרגיש אתה משתפך בתפלה, "ואשפוך את נפשי לפני ה'" (שמואל-א', א' ט"ו). לכן כל פעם תביא לנו שירים יפים כאלה.

"שבעה דנחמותא" - דיאלוג בין הקב"ה לעם ישראל

- ב. בשבועות האלה אנחנו קוראים הפטרות "שבעה דנחמותא". התוספות (מגילה ל"א ע"ב ב"ד"ה ראש) נתנו להם סימן: "נו"ע ארק"ש ד"ש. ד"ש זה בסוף תרי דתיובתא: דרשו ה' בהמצאו, שובה ישראל. אבל שבעה דנחמותא
- 1 היום הילדים כותבים לי חרוזים, ואני אומר להם: חרוזים כמו ברוזים...
- 2 הוא היה מגולח כמו כמה חזנים ספרדים בארץ ישראל. ולא רק דבור שלנו, אלא גם חכמי איטליה לפני שלוש מאות שנה היו ככה. זה מפורש בחתם סופר (או"ח ח"ה ס"ט קט"ן) ובעליות אליהו (דף ל"א ע"ב בהערה).

זה נו"ע ארק"ש - נחמו נחמו עמי², ותאמר ציון עזבני ה', עניה סוערה לא נוחמה, אנכי אנכי הוא מנחמכם, רוני עקרה לא ילדה, קומי אורי כי בא אורך³, שוש אשיש בה'. לכאורה אפשר לחשוב שזה ע"פ סדר הפרקים בישיעה. אבל בדקתי בליל שבת בחומש שלנו "איש מצליח", וראיתי שזה לא הולך ע"פ הסדר שם. אמנם נחמו נחמו עמי זה פרק מ', ותאמר ציון עזבני ה' זה פרק מ"ט, עניה סוערה זה פרק נ"ד, אבל אח"כ אנכי אנכי הוא מנחמכם חזרנו בחזרה לפרק נ"א. וזה לא לפי הסדר. לכן אין הסבר לסדר ההפטרות האלה, אלא רק ע"פ מה שכתב האבודרהם (סדר הפרשיות וההפטרות), שזה "דיאלוג" - ויכוח בין הקב"ה לעם ישראל. הקב"ה אומר לנביאים: "נחמו נחמו עמי", לכו תנחמו את ישראל. וכנסת ישראל עונה: "ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחני", כמו שידע לתת לנו מכות וחרבן, "ממרום שלח אש בעצמותי וירדנה" (איכה א' ג'). כל התיאורים באיכה מדויקים ואין גוזמא שם⁵. למה לא ינחם אותנו בעצמו? וממשיך שם: "התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה, גם אלה תשכחנה ואנכי לא אשכחך". מה זה מרחם? מלאהוב. התרגום של "ואהבת" (דברים ו' ה') זה ותרם. והכוונה של הפסוק, וכי אשה תשכח את התינוק שלה ותשכח מלאהוב בן בטנה?! היתכן שאשה תשכח את התינוק שלה באוטו?! אבל "גם אלה תשכחנה", והנה השנה כמה פעמים שההורים שוכחים את הילדים שלהם באוטו, ואחרי שעתים נזכרים שהתינוק שם ובקושי נושם, ולפעמים זה נגמר באסון. "ואנכי לא אשכחך". אח"כ הנביאים חזרו לקב"ה, ואמרו לו: "עניה סוערה לא

- 3 שבוע שעבר כשעשיתי הגהה של העלון "בית נאמן" (מס' 174), אחד העורכים כתב שם רמז יפה: "נחמו נחמו עמי", המלה עמי בגימטריא אליהו הנביא. ואיני יודע למה השמיטו את זה. אם אני משאיר דבר מסויים תדפיסו אותו (ואם תרצו תחתמו העורך או משהו אחר, אבל בסוגריים מרובעים כי זה לא שלי). וא"כ לא רק מה שאמרתי (שם אות ב'), שהמלה "נחמו" בגימטריא אליהו הנביא והמלים "נחמו נחמו" בגימטריא פינחס, אלא גם המלה "עמי" בגימטריא אליהו הנביא בדיוק. [הערת המערכת: כשהערה מהעורכים נכנסת לעלון, זה רק אחר שמרן שליט"א ראה ואישר (ובד"כ הרב מסדרה וכתב שמאת העורך יצאה), ועל הערה זו לא נכתב כלום, ואמרנו שבו ואל תעשה עדיף. אך טעינו בזה].
- 4 הרב עובדיה ע"ה כאשר אשתו היתה במצב לא טוב, ושלשה חודשים היתה בלי הכרה, היה בא ועושה לה הבדלה במוצאי שבת, ואומר לה: "קומי אורי כי בא אורך". אבל מה נעשה? בן אדם לא יכול להחיות מתים.
- 5 מישהו כתב שכל התיאורים באיכה חזורים לגבי השואה, אבל תיאור אחד שם מתאים גם לזה: "גדע בחרי-אף כל קרן ישראל" (ב"ב). כל הגבורה של ישראל בוורשא בוילנא ובאירופה ששה-שבעה מליון, גדע בחרי-אף בשואה. ומצאתי רמז לזה, ראשי התיבות של המלים "גדע בחרי אף בגימטריא שש, רומז לששה מליון שנספו בעוה"ר."

עיצוב גרפי: האלף 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	20:23	18:31
ת"א:	19:42	18:48
חיפה:	20:20	18:38
ב"ש:	20:20	19:43

להקדשות והנצחות: 052-7130552

נוחמה, אנחנו מדברים על לבה והיא לא מתנחמת. לכן באה ההפטרה הבאה: **"אנכי אנכי הוא מנחמכם"**, הקב"ה כביכול בכבודו ובעצמו בא לנחם אותנו. איפה רואים את זה? בתפלת מוסף של יום שבת, אומרים שם: **"וישמיענו ברחמי לעיני כל חי לאמר, הן גאלתי אתכם אחרית כראשית"**. הקב"ה יבוא להשמיע אותנו, וזה **"אנכי אנכי הוא מנחמכם"**.⁶

איך חכמתכם ובינתכם?

ג. היום יש כאלה מספרים שהגאולה שלנו לא באה ע"י הקב"ה, ואומרים שיש לנו הרצל וכן גוריון ורמטכ"ל ובטטות פרשנדתא דלפון אספתא... איך אני יודע את זה? בחו"ל בחנוכה היינו כולנו שרים שיר בשיעור של העברית (ואולי גם אתם שמעתם אותו), וכתוב שם: **"מי ימלל גבורות ישראל, אותם מי ימנה"**. אני הייתי בגיל 8-9, ונעקצתי מזה, הרי הפסוק אמר גבורות ה' (תהלים ק"ו ב') ולא גבורות ישראל. חשבתי אולי לאו דוקא וזה בסדר. אבל השיר ממשיך: **"הן בכל דור יקום הגבור, גואל העם, שמע! בימים ההם בזמן הזה. מכבי מושיע ופודה. ובימינו כל עם ישראל יתאחד, יקום ויגאל"**. השיר הזה כולו כפירה, ולא ידענו שחיבר אותו רשע מרושע. איך אני יודע את זה? באה לידי חוברת "טוהר הלשון" שכתב שמואל רוטשילד נגד העברית החדשה⁷, ושם (עמ' 35) הביא בשם אליעזר בן יהודה שהיה לו עיתון "הצבאי", עיתון רשע מרושע, **"הצבאי ישראל על במותיך חלל"** (שמואל

6 אמנם יש גירסא אחרת **"ויגאלנו ברחמי וישמיענו שנית"**. ואבא ע"ה היה תומך בגירסא הזאת, אבל לא הסביר למה, רק אמר שמצא אותה אצל **רבי חיים פלאגי** (כ"ה החיים סימן כ"ח אות ס"ב). פעם הוא הסביר לי: איך אפשר לומר ויגאלנו שנית? הרי זו גאולה בפעם השלישית, כי פעם ראשונה במצרים ופעם שניה בבית שני. אמרתי לו שזה לא מוכרח, כי גאולה כורש היתה לפי שעה ולא נחשבת גאולה. אבל יש הוכחה ברורה שגירסת הספרים נכונה, כי אם תאמר **"ויגאלנו ברחמי וישמיענו שנית"**, משמע שפעם כבר השמיע אותנו את זה, ולמעשה לא השמיענו כזאת, ולא כתוב בפסוק דבר כזה. מי שקורא **"הן גאלתי אתכם"** חושב שזה פסוק, כי לא נמצא בלשון חכמים **"הן"** (אמנם לפעמים הרש"ש כתב: הן מהרש"א כתב וכדו', זה סגנון מיוחד שלו, כי הוא היה בקי בתנ"ך בצורה מדהימה. אבל העולם לא כותב הן אלא "הנה", למשל הנה הרב שער המלך כתב וכדו'). אבל באמת אין בתנ"ך פסוק כזה. וחכמים גדולים טעו בזה. באוצר התפלות (דף שס"ו סע"ג) כתבו בשם הרב חיד"א (נחל קדומים ויקרא כ"ה ב') **"פסוק הן גאלתי אתכם"**, ואין פסוק כזה. (וע"ע בחוברת אור תורה סיון תשס"ט סע"מ ק"א). לפיכך גירסת הספרים נכונה, **"ויגאלנו שנית וישמיענו ברחמי לעיני כל חי לאמר הן גאלתי אתכם"**, וזו פעם ראשונה שישמיע אותנו את זה.

7 הוא כתב שם שכל העברית החדשה טעות ומזוייפת כולה. אבל באמת אין בו טענות של ממש, אולי טענה אחת או שתיים בלבד, ורובם ככולם דברים בטלים. הוא מציע שם שכל אחד ידבר כפי המוצא שלו, מי שבא מטורקיה ידבר בלאדינו, מי שבא ממרוקו ידבר בערבית-מרוקאית, ומי שבא מתימן ידבר בערבית-תימנית, והאשכנזים ידברו באידיש חסידית ואידיש ליטאית, וכן על זה הדרך. השתגעתי?! איך אדם ידבר עם חבריו?! (פעם נכנסתי לחנות מכולת בפרדס כץ, וראיתי מדברים שם בערבית-עיראקית, ואחד אומר למוכר "אטעיני". מה זה אטעיני? מה הטענות האלה?!... ערבית צריך לומר "אטעיני". אבל הם אומרים אטעיני, חו טעות כשמה כן היא...). איזה מין חיים אלה?! אבל יש כמה מלים בשפה העברית שצריכים לתקן אותם. למשל הוא כותב שהמלה "עגבניה" זו מלה לא טובה. אמנם פעם כתבתי לרב מונק שמצאנו דוגמתה "במינים ועוגב" (תהלים ק"ב ד). והוא אומר שזה לא אותו הדבר ולא דומה לזה, אבל אין לך מלה אחרת. (עיי' בעלון 146 הערה 21). ויש כמה מלים לא נכונות והן טעות. למשל המלה "תאונה" לא נכונה. פעם כתבתי לועד הלשון, שתאונה זה משרש "און", וכמו תשובה משרש שוב, והרי אין שורש כזה. ויש שורש "אנה", כמו בפסוק **"לא תאונה אליך רעה"** (תהלים צ"א י). אמרו לי: זו טעות של ביאליק, האם יש לך מלה אחרת במקומה?! אבל כרגע אין לי מלה אחרת, ואולי פעם ימצאו מלה לזה. וגם מה שאומרים צבע סגול, זה לא נכון. פעם היה לי יכוח עם התלמידים בזה, הם אמרו לי צבע סגול, ואמרתיהם שסגול פירושו ניקוד סגול, ואילו הצבע אומרים סגול, כמו כתום שחור צהוב ירוק וכדו', וכל הצבעים במשקל פעל. והם התעקשו על זה. שלחתי לועד הלשון, ואמרו לי: אתה לא יודע שבמהדור האחרונה של בן שושן תיקנו את זה? חזק וברוך... וכי אני צריך לדעת כל המהדורות האלה?! אבל יש כמה שיבושים בזה.

ב/א' י"ט). וכתב שם: למה בחנוכה אנחנו מודים לה' שעשה נסים לאבותינו? צריכים להודות ליהודה המכבי. זה כמו אצל הגויים שאדם עושה משהו גדול ומודים לו על זה, כמו ג'אן דארק (בזירת הצרפתים) וכל מיני שמות כאלה. תגיד לי, מה קרה לך? וכי נאמר "ברוך אתה יהודה המכבי"? ובחנוכה גדליק נר ליהודה המכבי? הוא שוטה. וכל השיר הזה בנוי על זה, "הן בכל דור יקום הגיבור גואל העם". אבל איפה הדור הזה היה בשואה שלא קם הגיבור?! הוא אומר שם **"מכבי מושיע ופודה"**, אבל זה לא **מכבי מושיע ופודה**, אלא **כאשר המכבים היו בסדר עם הקב"ה הוא הושיע אותם**. והנה המכבים האחרונים הורקנוס ואריסטובלוס, רבו אחד עם השני, רוקנו אוצרות בית המקדש ונתנו אותם לרומי, כי כל אחד רצה למשוך את רומי לצדו, ומזה נעשה "אמפי תיאטרון" שם. איפה החכמה שלכם?! **לכן תדע שכל מה שמספרים לנו הרשעים האלה, אל תאמין להם**.⁸ **שישתגעו כולם וגם השופטים שלנו, אף אחד לא יברח מהתורה**.⁹

8 אליעזר בן יהודה המסכן והאומלל הזה (משפחתו פרלמן. למה נקרא בן יהודה? כי שם אביו יהודה, ולכן נקרא "אליעזר בן יהודה"), אביו היה צדיק ואמו היתה צדקת. אביו אמר פסוק **"נחמו נחמו עמי"**, קיבל התקף לב ונפטר מזה. הוא נשאר עם אמו שלו, והיא הביאה אותו אצל מלמד אחד. אבל המלמד הזה לא היה ישר אלא משכיל, וראה את הילד חריף וחוקר, הביא לו ספרי השכלה, והתדרדר מזה. עלה לארץ, ראה שכולם חסידים במאה שערים, ואיך ישר משוגע בודד כזה? אז גידל זקן. אבל הבינו עליו שאין תוכו כבדו. מה עושים במקרה כזה? צריך לקרב את הבן אדם, ולא לתת לו להוציא את הכפירה שלו, אדרבה צריך לקרב אותו. אבל הם לא עשו ככה. יום אחד הוא היה אצל מישהו בשבת, ואמר לו: אם כבודו רוצה לעשן, הנה סיגריות. הוא ראה שנגלה סודו, ממילא כבר לא היה אכפת לו, והתפקד לגמרי. בליל שבת היה מזמין כל מי שיש לו השגות על המילון שלו, ומתקן את זה. וכתב: יש לבוא בליל שבת לבית הגב' בן-יהודה ושם נדון על הדבר... ויש לו בן משוגע איתמר בן יהודה, שהחליט לבטל כל הנקודות, ולעשות אותיות כמו בצרפתית ואנגלית. מוג'ו'ן הזה. אבל בספר על חומותיך ירושלים (עמ' ל"ב) של הרב משה בלוי (אחיו של רבי עמרם בלוי ראש נטורי קרתא), כתב עליו סיפור שפעם באמצע השיעור של אחד הרבנים, הבן אדם הזה בן יהודה דפק על הדלת. שאלו אותו: מה אתה רוצה? ואמר להם: אני לא מבין רש"י בזבחים דף מ' ע"ב (בד"ה להכשיר). מה היה שם? בגמרא כתוב **"אמין שבאצבע"**, ורש"י כתב שם מלה בלועזית. הוא לא הבין את זה. הרב הסביר לו שהכוונה שלפוחית באצבע, ולפעמים קורה הדבר הזה. בגמרא שם מדובר לענין הזאה, **"וטבל הכהן את אצבעו בדם והזה מן הדם"** (ויקרא ד' י'), אם השלפוחית הזאת נחשבת חציצה או לא. אחרי שהלך, תלמידיו שאלו אותו: הרב, איך אתה עונה לאדם כזה באמצע השיעור?! אמר להם: זה קידוש ה' להסביר לו את זה. וכתוב בספר שם (עמ' קט"ו) **בשם הרב זוננפלד** רבה של העדה החרדית בירושלים, שאמר: אליעזר בן יהודה השגיר את השפה העברית בפי ילדינו, והרי אל"כ היינו מאה עמים, ועכשיו כולנו מדברים בשפה אחת. לכן יש לו שכר למעלה על זה. אמנם הוא עשה כמה שיבושים, אבל לא יקופח שכרו עבור הדבר הזה. ודבר אחד טוב בבן יהודה הזה, שחלק מהנכדים או הנינים שלו חזרו בתשובה. פעם ראיתי מודעה: **"בס"ד"**. אנחנו הנכדים של בן יהודה הולכים לבית הקברות יום פלוני לזכרו". אף אחד לא כותב בס"ד על דבר כזה, ואילו הם כתבו את זה (ואפשר לבדוק מה יצא מהאנשים האלה). **כל אחד שעושה דבר שיש בו קצת טובה אפילו לא בסדר, הקב"ה משלם על זה**. למה זכה בלק שיצאה ממנו רות המואביה? הגמרא (סנהדרין ק"ה ע"ב) אומרת בגלל שהקריב ארבעים ושנים קרבנות. בלעם היה משחק בו, ויזבח בלק בקר וצאן וישלח לבלעם ולשרים אשר אתו" (במדבר כ"ב מ'), ורש"י כותב ששלח לו רק בקר אחד וצאן אחד. מנין לנו? אולי הכוונה בקר וצאן הרבה. אלא כתוב **"וישלח לבלעם"**, למה לא הזמין אותו על השלחן? כי אמר: בלעם עקשן ולא רוצה לבוא אלי רק אחרי כמה הפצרות, אז אני אשלח לו כמו כלב. לכן בלעם אמר לו: אתה שולח לי בקר אחד וצאן אחד? בוא ואראה לך. תקריב ארבעים ושנים קרבנות, **"שבעה פרים ושבעה אילים"** כמה פעמים (שם כ"ג א' י"ד וכ"ט), ובלק מסכן הקריב כל זה. אחרי שהקריב אותם, לא יצא לו כלום מזה. ובלק אמר לו **"ועתה ברח לך אל מקומך"** (שם כ"ד י"א), תעוף מכאן. אבל קיבל שכר על זה, ויצאה ממנו רות. הקב"ה משלם שכר כל בריה.

9 ועוד נוסח אחר, אנחנו אומרים **"מנוחה נכונה"**, והאשכנזים אומרים **"זיכור אלקים"**. אבל החילוניים אומרים **"זיכור עם ישראל זיו הבחורים ותפארת העלמות שנלחמו"**. מי ניסח את הזיכור הזה? ברל כצנלסון. זה הוגה הדעות של מפא"י, מה

לפרטים והזמנות:
053-6652663

כל תשמישי הקדושה במקום אחד
ספרי תורה • תפילין • מזוזות • מגילות ועוד

מונה ע"י מגוהים מוסמכים מיושבת כסא רהמים

נא להרבות בתפילות לרפואת עדי ניסים בן עירית

אנו מגייסים כספים עבור ההוצאות הרפואיות הרבות, **זו ממש הצלת נפש!**
פרטי החשבון של האב: **אפרים רמים | בנק הפועלים | סניף 516 | ח-ן 508008**

הדעות הפסולות יתבטלו מן העולם

ד. והנה קיבלתי חוברת "על עמך יערימו סוד", ומראים שם כמה דברים נוראיים. אמרו לי שיש חוברות חדשות של משרד החינוך, שפעם היתה בהם קצת לחלוחית של תורה ואמונה, ואילו היום אין כלום. למשל על הלל הזקן, מכל הסיפורים שיש עליו הם מביאים רק סיפור אחד, שהלך לבית המרחץ ואמר שזו מצוה כי זה נקיון (ויקרא רבה פרשה ל"ד פסקא ג), וא"כ במקום נקיון ע"פ ההיגיינה הם עושים ע"פ הלל הזקן. תודה רבה... ועל הגאון מוילנא, למה הוא נקרא "הגאון"? אנחנו יודעים שבגיל שלוש שאלו אותו: תגיד לנו איפה כתוב בתורה "אברהם אברהם" סמוכים, חוץ מפרשת העקידה "אברהם אברהם ויאמר הנני" (בראשית כ"ב י"א)? והוא ענה להם: בפרשת תולדות "אלה תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק" (שם כ"ה י"ט). חזק וברוך. שאלו אותו שאלה נוספת: איפה כתוב בתורה חמש מלים שכל מלה בעלת שתי אותיות? ענה להם: "כי יד על כס יה" (שמות י"ז ט"ז). אמרו לו: איפה עוד מקום כזה? ענה להם: "כי גם זה לך בן" (בראשית ל"ה י"ז). ויש עוד מקום כזה, "וילד נח את שם את חם ואת יפת" (שם ה' ל"ב). בתורה יש שלוש פעמים כאלה (ספר תולדות הגר"א עמ' ג-ג"ד). אבל במשרד החינוך לא מספרים את זה. אתם יודעים מה סיפרו עליו? שבילדותו בגיל שלוש היו ילדים משחקים, נפל להם אגוז בתוך חפירה, ואף אחד לא הצליח להביא אותו, "עמוק עמוק מי ימצאנו" (קהלת ז' כ"ד). הגר"א אמר להם: יש לי דרך להוציא אותו. שאלו אותו: מהי הדרך? אמר להם: תביאו לי מים, וכמו שאמר אליהו הנביא "מילאו ארבעה כדים מים" (מלכים א' י"ח כ"ד). שפך אותם, והאגוז צף על פני המים¹⁰. אמרו לו: אתה גאון. ומאז נקרא "הגאון"... זה השגעון שלכם?! וכי מגיל שלוש קראו לו גאון בגלל אגוזו?!¹¹ זה טירוף להשכיח מעם ישראל את כל החכמים שלו, ולהילחם בעוז ובחוצפה כזאת בכל דבר קדוש. כמה אדם צריך להיזהר בזה. לכן אם הביאו לך ספר ממשרד החינוך, תדע שזה לא החינוך אלא "החינוך", כי הם חונקים את עם ישראל. אבל יתבטלו כל הספרים האלה, כל הדעות הפסולות האלה, וכל המשוגעים האלה. הם נלחמים בתורה? אף אחד לא יכול להילחם בתורה. אנטיכוכוס נלחם בתורה, אדריאנוס נלחם בתורה, היטלר נלחם בתורה, וכל אלה אבדו מן העולם. וכי בגלל שאתם יהודים השטויות האלו לא יאבדו מן העולם?! הדעות שלכם יאבדו מן העולם. אבל אתם תישארו כי עם ישראל ישאר בעל כרחו נאמן לתורה, ולא יעזור להם כלום, הם מנסים לטהר כל השטויות שבעולם¹². הם מבינים שהמפץ וכו' דברים בטלים, איזה מפץ?! המח שלהם התנפץ. "שורשם קצץ, ופריים רצץ, ופטיש מפוצץ, שלח באלילים" (רבי יהודה הלוי בפיוט יבשו אלי). יגיע הזמן

זה מפא"י? המערך (מפלגת העבודה) של הדור שלנו. "מה ראו על ככה ומה הגיע אליהם" (אסתר ט' כ"ו), מה ראו על ככה ראשי תיבות מערך. אמנם כצלסון הזה היה רחוק מן האמונה, אבל הביאו בשמו דבר אחד: איך נוכל להתיר לאכול בשר חזיר, ומאיך נסביר לילדים שלנו שמתתיה הכהן נלחם באוכלי חזיר, והרג אותו כהן רשע שרצה להקריב חזיר על המזבח? תודה רבה... אבל להחליף יזכור אלקים ביזכור עם ישראל, זה טירוף, ולא עושים את זה. לכן נרמז שמו בתהלים "אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגד" (פ"ט ב'), בעוד רשע לנגדי ראשי תיבות ברל. זה ברל כצלסון.
10 אולי למד את זה מהגמרא (שבת ה' ע"ב): "אגוז על גבי מים".
11 מה הקשר בין אגוז לגאון? אם נאריך את הז'י"ן של אגוז תהיה נו"ן סופית (בכתב אשורי), ואגון זה אותיות גאון...
12 אמרו לי שיש אנשים חילוניים קוראים תהלים באוטובוס, ואפילו בלי כיפה. אחד שנכנס לחנות מכולת על ידי בלינסון, אמר לי שראה שם אדם בלי כיפה והאשה לא נראית דתיה, ומתווכחים ביניהם מה מברכים על מזונתם אם קבע סעודתו או לא. מה אכפת לכם אם קבע או לא? אלא הם רוצים ללמוד לברך.

שהם בעצמם יסתכלו אחד לשני, ויאמרו: תגיד לי, אתה באמת מאמין שהעולם הזה נברא ממפץ? זה לא טירוף?! אמנם בינתיים הם ממשיכים. בזה ויש להם כסף וחוצפה, אבל פעם אחת יחלפו כל הדברים האלה. איך אומר רבי יהודה הלוי? "ישנה ויחלף כליל, כל ממלכות האליל, חסנך לעולם, לדור ודור נזרירך" (קינת ציון הלא תשאלו). חסנך בערבית זה "חוסן", ופירושו יופי. היופי של התורה ישאר לעולם.

נסי "מלחמת ששת הימים" מן התורה מנין?

ה. בשנת תשכ"ז היה נס גדול מאד, שאי אפשר להסביר אותו בדרך הטבע, זו "מלחמת ששת הימים". הרמטכ"ל שהיה במלחמה הזאת קיבל "כריזה" באמצע המלחמה, והיה חולה ושוכב במטה. הוא היה חצי רמטכ"ל, "יש מוקצה לחצי שבת" (ביצה כ"ו ע"ב)... אבל אח"כ אמר: "מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו" (תהלים קי"ח כ"ג). סבא שלי ע"ה נפטר ביום י"ט מנחם אב שנת תשכ"ו, ובמלאת השנה (בשנת תשכ"ז) אבא אמר לי לדבר עליו. שאלתי אותו: מה לדבר? אמר לי: תגיד פסוק "איש חכם נשפט את איש אויל ורגז ושחק ואין נחת" (משלי כ"ט ט'), איש חכם - זה הקב"ה, איש אויל - זה אנחנו עם ישראל, אוילים. רגז - בשואה, שחק - במלחמת ששת הימים, ואין נחת. אמנם למעשה אלפים חזרו בתשובה אחרי מלחמת ששת הימים, ועוד אחרי מלחמת יום הכיפורים. אבל באותו רגע עדיין לא ראינו כלום. בסוף השנה ההיא, ערב ראש השנה שנת תשכ"ח, אבא ע"ה שלח מכתב לרב צבאן. המכתב לא הגיע אליו בסוף, ואבא פחד שפתחו אותו. אבל לא היה כתוב בו כלום, רק אבא כתב שם: עכשיו בערב שנת התשכ"ח, אנחנו זוכרים את הפסוק "התשכח אשה עולה" (ישעיה מ"ו ט"ו), המלה "התשכח" בלשון תמיהה, וכי אפשר לשכוח כל הנסים שעשה לנו הקב"ה?! אסור לשכוח את זה. לכן צריך לזכור כל הנסים של הקב"ה, ולא לומר שעשה אותם פלוני, כי הם מעל הטבע ודבריהם שקר¹³. והנה בפרשה שלנו (פרשת עקב) רמזו על שנת תשכ"ז. בפסוק "כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני" (דברים ז' י"ז). המלים כי תאמר בלבבך, בגימטריא תשכ"ז. המלים "לא תירא מהם", בגימטריא תשכ"ז. המלה "לא" ראשי תיבות של ראש הממשלה אז לוי אשכול. הוא היה מפחד מאד, והפסוק אומר לו "לא תירא מהם". אף אחד לא האמין שיקרה כדבר הזה¹⁴. צריכים לדעת שאנחנו כאן מושגחים מלמעלה, והקב"ה משגיח על הבחירות ועל הצרות ועל השופטים והמשפטים, "בשופטני עסקינן" או בשופטים ישרים. ויש שופטים שלא גדלו על התורה, אבל לפחות הולכים ביושר, ואם נשים חרדיות עושות אירוע בהפרדה לא כופים עליהם. לכו תכפו על הבדווים את הדבר הזה, אבל הם מפחדים מהם. מאיפה הבדווים לקחו את ההפרדה? מהתורה שלנו "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל" (במדבר כ"ד ה'), שאינם מסתכלים אחד מה שקורה בביתו של השני (בבא בתרא ס' ע"א). אתם חושבים שכשלא

13 היום יש חוברת שכתב חגי בן ארצי (גיסו של ראש הממשלה, והלואי שהוא היה ראש הממשלה), ושם כתוב שכל מה שקרה ביום כ"ו באייר תשכ"ז זה מעל הטבע, ואי אפשר להסביר בדרך הטבע מה שהיה שם. הוא הביא עשר טעויות שעשו המצריים, וזה לא טבע בכלל. מי שיקרא אותם ישתכנע ויבין את זה.
14 בזמנו לוי אשכול בא לרב כהנמן, ואמר לו: תשמע, יש לך ישיבה נפלאה, ואני לא יכול לקחת את התלמידים שילחמו במלחמה כי הם לא תפסו נשק, אבל אנחנו חוששים שיהיו שלושים אלף חללים, אז לפחות שילמדו לקבור אותם. הוא הביא איתו רופא שאם הרב כהנמן יתעלף יתן לו זריקה. הרב ישב בשלוח, ואמר לו: אל תדאג, החפץ חיים הבטיח "ובהר ציון תהיה פליטה והיה קודש" (עובדיה א' י"ז). אמר: אני באתי לדבר איתו, והוא עודד אותי שלא יהיה כלום. וככה היה, ונהרגו שבע מאות ומשהו מישראל.

בית ההוראה כסא רחמים
בנשיאות מרן רה"ר רבנו מאיר מאזוז שליט"א
מנהל אגודת בני נשא הארץ
02-5353-383
סניף פתוח: בית ההוראה: א' - פ' 12:00-24:00 / ו' וזמ"ר ח"ג: 00:30-06:30 (כניסה מבין ח"ג)
בית ההוראה
סניף פתוח
אשדוד

עושים הפרדה זה כבוד לנשים? להפך, אתם מבזים אותן ומקלקלים אותן, ואתם הורסים את עם ישראל. אבל לאט לאט זה יכנס להם בראש, ויעזבו כל השטויות האלה.

למה עושים "התרת נדרים"?

1. השבוע ביום ששי ערב ראש חודש אלול, עושים פעם שניה "התרת נדרים". פעם ראשונה עשינו ביום כ' באב (ואז לא דיברתי על זה). אמנם אי אפשר לסמוך על ההתרה הזאת בשביל נדר ממש, כי צריך לפרט את הנדר לפני חכם אחד ושלושה יתירו לו. אבל אפשר לסמוך על זה בשביל קללות, אם אדם קילל במזיד או בשוגג, הוא מתיר את זה. הרב חיד"א (צפורן שמיר אות ר"ו) קורא לזה "התרת קללות". **אנחנו נוהגים שיהיו עשרה ועשרה**, כלומר עשרה עומדים לקבל התרה ועשרה מתירים. אמנם מספיק שלושה אנשים, אבל יש דין שאם נידוהו בחלום צריך **עשרה להתיר לו את זה** (יר"ד סימן של"ד סעיף ל"ה). את מי מצאנו שנידוהו בחלום? אחד מחכמי התלמוד המפורסמים ביותר "רבא", הגמרא (חולין קל"ג ע"א) אומרת עליו "נזוף הוה"¹⁵. וכי משהו מאיתנו יכול לומר שהוא צדיק יותר מרבא?! ועוד דבר, שלפעמים אדם מנודה לשמים. ושתי דעות בזה, יש אומרים שהוא לא בסדר ומנדים אותו (תוס' בנדה דף י"ג רע"ב בד"ה המקשה), ויש אומרים שהוא כבר מנודה לשמים. וזו דעת הרמב"ם (פרק כ"א מהלכות איסורי ביאה ה"ח), ומובאת בחק לישראל (פרשת בא יום שלישי) בימי השובבי"ם. (עיין במבוא לספר ארים נסי-גיטין עמ' 9). הרמב"ם (שם) כותב: "המקשה עצמו לדעת הרי הוא בנדוי". **מה הפירוש? מי שיש לו אייפון, ויודע שיש שם כל התועבות שבעולם ומסתכל בכוונה, ואח"כ מקשה עצמו לדעת, הרי הוא בנדוי. אדם כזה צריך לעשות לו התרה בעשרה, כי הוא מנודה לשמים. צריך לדעת את זה.** פעם כתבתי שאם אדם מוצא אייפון, יחפש את הבעלים שלו ויחזיר אותו (עיין בחוברת אור תורה טבת תשע"ה סימן מ"ג מכתב מ"ד), כי בזמנו היה אייפון מסוג אחד ואדם צריך אותו לפעמים לעבודה וכדו'¹⁶. אבל היום שיש אייפון מסוג, **אם תמצא אייפון לא מסוגן הרי תשעים אחוז שונעשה למטרה רעה, ויש להשמיד אותו.** צריך להיזהר בדבר הזה, שלא יאמר אדם "הוא לא דתי לא אכפת לי", כי

15 למה היה נזוף? הגמרא (תענית כ"ד ע"ב) מספרת שפעם אחת המלכה של פרס "איפרא הורמיז" אמרה לבן שלה הנסיך יורש העצר: היהודים האלה כל פעם שמתפללים מביאים גשם וזה משהו מיוחד, אמר לה: זו חכמה להביא גשם בחודש טבת, הרי גם בלעדיהם היה מגיע גשם. נראה אם הם יכולים להביא גשם בחודש תמוז. שלחה לרבא, ואמרה לו: הבן שלי ניצח אותי, אתה יכול להביא גשם בחודש תמוז? אמר לה: אני אנסה ואתפלל לה'. רבא התפלל ולא ירד גשם. אבל רבא היה חריף בלשון שלו, ואמר: "אלקים באזינו שמענו אבותינו סיפרו לנו, פועל פעלת בימיהם בימי קדם" (תהלים מ"ד ב'). ואנו בעינינו לא ראינו. בימי קדם עשית פעולות נוראות. שמואל הנביא אמר "הלא קציר חטים היום ויתן קולות ומטר" (שמואל-א, י"ב י"ז), "ויתן ה' קולות ומטר ביום ההוא וירא כל העם מאד" (שם פסוק י"ח). והיום שכחת אותנו... רבא אמר את זה, וירד גשם. והוא לתומו עשה את זה. איפרא הורמיז השתגע ואמרה לבן שלה: תראה מה עושה תפלה של רבא. כלילה בחלום של רבא, בא אליו אביו ואמר לו: ככה עושים? איך אתה כביכול מטריח את הקב"ה להוריד גשם שלא בעונת? אמר לו: מה אעשה? היא ביקשה גשם. אמר לו: היית צריך לדחות אותה, תגיד לה שאנחנו לא משחקים "דומינו" עם הקב"ה, וגייע הזמן של הגשם. אם תרצי בחשון נתפלל שיגיע בחשון, ואם תרצי בהושענא רבא שאומרים "אל תמנע מים" אין הכי נמי. אבל לא בחודש תמוז. אמר לו אביו: עכשיו החיצוניים באים לדקור אותך במטה, לך תחליף מטה אחרת. קם כלילה בחושך והחליף מטה אחרת. המסכנים (החיצוניים) האלה עוורים, ולא ראו שרבא עבר למטה אחרת. והנה בבוקר רבא קם וראה שכל המטה שלו מלאה סכינים וחרבות. אוי אבוי. ורש"י שם כותב שהיה נזוף בגלל הדבר הזה.

16 פעם אמרתי למישהו על דבר מסויים שכתוב בגמרא במקום פלוני, ותוך שניה אמר לי: זה כתוב בכתובות דף ק"ב. התפלאתי: איזה גאון? אבל הוא לחץ על המכשיר שלו, "ויצא העגל הזה". זה משהו אדיר ונורא. אבל הוא מביא כתובות וגם עבודה זרה...

זה חרבן ושממה, ולא רק שאינו דתי הוא גם לא בן אדם. תלמידי חכמים שהיו נותנים שיעורים בדף יומי, התקלקלו והתדרדרו מזה, עד שלא נשאר מהם כלום. זה השגעון של האייפון¹⁷. **אנשים חושבים שיש להם עולם הזה, אבל אין להם לא עולם הזה ולא עולם הבא. מי ששומע בקול התורה, יש לו אושר בחיים ועולם הזה ועולם הבא. ומי שבורח מהתורה, זה מה שיהיה לו, ה' ירחם.**

ארבע דעות בסדר הפרשיות בתפלין

ז. היום קראנו פרשת "והיה אם שמוע תשמעו", זו הפרשה הרביעית שיש לנו בתפלין. ארבע פרשיות יש בתפלין, כמנין הדעות בסדר הפרשיות. הדעה המפורסמת ביותר של רש"י (מנחות ל"ד ע"ב בד"ה והקורא), שהולך לפי סדר התורה: "קדש לי, והיה כי יביאך, שמע, והיה אם שמוע". איפה מתחילה פרשת קדש? בצד שמאל של המניח. וקל מאד לזכור את זה: **ש"ש - רש"י, קדש, שמאל** (ש"י ושי"ן היינו הך). אבל נכדו רבנו תם (תוספות שם בד"ה והקורא) חולק עליו בזה, **ולדעתו לא עושים "שמע - והיה אם שמוע", אלא להפך, "והיה אם שמוע - שמע"**. ועשו סימן לזה "הויות באמצע". וא"כ הסדר של רבנו תם: "קדש לי, והיה כי יביאך, והיה אם שמוע, שמע". ומשמאל לימין. ויש עוד שתי דעות בזה, שהעולם לא כ"כ יודע אותם. הרב חיד"א (קונטרס אחרון למחזיק ברכה סימן ל"ד סק"ד) מביא את הדעות האלה. דעת **שימושא רבא** (הובא בתוספות מנחות ל"ד ע"ב בד"ה והקורא) כמו רש"י, רק להפך, רש"י מתחיל קדש משמאל המניח והוא מתחיל קדש מימין המניח. והסדר שלו: קדש, והיה כי יביאך, שמע, והיה אם שמוע. ודעת הרבא"ד (בהשגותיו פ"ג מהלכות תפלין ה"ה) כמו רבנו תם, רק להפך, רבנו תם מתחיל משמאל המניח והוא מתחיל מימין המניח. והסדר שלו: קדש, והיה כי יביאך, והיה אם שמוע, שמע. וכמעט אף אחד לא מכיר את הדעה הזאת¹⁸. אני מסכם את כל הדעות בזה¹⁹: **א. דעת רש"י**, הכל ע"פ סדר התורה, ומתחיל קדש משמאל של המניח. ועשינו סימן לזה. **ב. דעת רבנו תם**, כמו רש"י. רק שמהפך והיה אם שמוע לפני שמע. ג. **דעת שימושא רבא**, כמו רש"י. רק במקום להתחיל קדש משמאל הוא מתחיל קדש מימין. ד. **דעת הרבא"ד**, כמו רבנו תם. רק במקום להתחיל קדש משמאל הוא מתחיל קדש מימין. זה הסדר של החכמים האלה.

למה רבנו תם חלק על רש"י בזה?

ח. למה רבנו תם סובר הויות באמצע? כולם יודעים שהיתה לו קושיא בגמרא. המשנה (מנחות ל"ד ע"ב) אומרת: כיצד סודרין? קדש והיה כי יביאך מימין, שמע והיה אם שמוע משמאל. וקשה על זה, למה המשנה אומרת שתיים מימין ושתיים משמאל, ולא אומרת קדש מימין והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע משמאל? אבל באמת הקושיא הזאת לא כ"כ נוראה. ויש מתרצים על זה, שבא ללמד אותנו להניח את התפלין באמצע, שתי פרשיות מכאן ושתי פרשיות מכאן (עיין ברא"ש הלכות תפלין אות ה'). והיעב"ץ (בהגהותיו בגמרא שם) מתרץ יותר טוב מזה, שקדש והיה כי יביאך כתובות בספר שמות, ושמע והיה אם שמוע כתובות בספר דברים, לכן הברייתא סידרה אותם בצורה כזאת. אבל אח"כ הרגיש שרבנו תם המציא דבר חדש בגלל הקושיא הזאת, וכתב: "חלילה לחשוד אבות העולם שיבדו דבר כזה מלבם". רבנו תם לא ימציא מלבו דבר כזה, לומר שסבו וכל חכמי ישראל בדורו "קרקפתא דלא מנח תפלין", איך אפשר לומר דבר

17 אחד ברח מאשתו, ושלח לה במכתב את הפאות והזקן שלו. אבל היא נשארה עגונה, בן בליעל תשחרר אותה! הוא ברח ולא משחרר אותה.

18 רק האדמו"ר מליובאוויטש שהיה מניח ארבעה זוגות תפלין בכל יום, והיה לו קטעים בתפלה שהיה מחליף ביניהם. אבל העיקר הוא דעת רש"י, ומברכים עליו בלבד.

19 הרב חיד"א (בסוף מחזיק ברכה) עשה בהם סימנים יותר מדי, וקשה לזכור את היסמנים האלה.

ושם (ספר הישר סימן מ"ה) רבנו תם כועס על רבנו משולם שהיה בדורו, והנהיג שלא לברך על הדלקת נרות שבת, כי זה לא כתוב בגמרא²⁴. רבנו תם כותב לו: "מי שאין לו סדר רב עמרם גאון אסור לו לפסוק הלכה". זאת

היתה חידוש בתוסס). ההעקקה הזאת שמורה בדינינו, ומחוברת עם ספר הישר. שם לא כתוב "מגילה עפה", אלא "מי יגלה עפר מעיניך". איך טעו בזה? אבל היו שם הרבה שגיאות דפוס. רבי אפרים זלמן מרגליות כתב הגהות על כל ספר הישר (בגיל שלושים), וקרא להם "אור הישר" (לא ראיתי אותם). אבל אח"כ מצאו את כתבי היד המדוייקים והמסודרים, והדפיסו מחדש הכל. למה קרה לרבנו תם הדבר הזה? כי הוא היה חולק על כל ההגהות של סבו רש"י, וכתב: קראתי לו "ספר הישר", כי כל פיקודי כל ישרתי, ומר זקני רבי שלמה כל פעם מגיה, ובאמת הגירסא הקדומה נכונה. אבל זה לא תמיד ככה, ותשעיים אחוז מהגהות רש"י אמיתיות שאי אפשר לדחות אותם. לכן קיבל מתנה ג"כ שהספר שלו מלא באלפי שגיאות. עד שאח"כ הוציאו מהדורא אחרת, והסתדר הכל.

24 ויותר מזה, מוכח מהגמרא שלא מברכים על הדלקת נרות שבת. אמרתי את זה כמה פעמים, אבל אנשים לא מבינים את זה. אתה מדבר עם קירות, "קורות בתינו ארזים" (שיר השירים א' י"ז), גם קורות וגם קירות... מה ההוכחה? הגמרא (שבת כ' ע"ב כ"א ע"א וע"ב) מדברת על נר שבת, ואח"כ עוברת לחנוכה ושואלת: מאי חנוכה? ומביאה את הסיפור של חנוכה. בהמשך (כ"ג ע"א) הגמרא שואלת: מה מברכים? ועונה: "אשר קדשנו במצוותיו וציונו להדליק נר חנוכה". ושואלת: היכן ציונו? זו שאלה גדולה מאד. רב אויב רב נחמיה תירצו על זה, אחד אמר מ"לא תסור" ואחד אמר מ"שאל אביך ויגדך". ואם אנחנו מברכים על נרות שבת "וציונו להדליק נר של שבת", למה הגמרא עוזבת את השבת ועוברת לחנוכה ורק אז שואלת בנר חנוכה היכן ציונו? אלא מוכרח שבימי הגמרא לא בירכו על נר שבת. והסיבה לזה, כי נר שבת הוא רק משום שלום בית כדי שלא יישב בחושך, עוד תברך עליו?! למה אנחנו מברכים היום? **הרב רצון ערוסי שליט"א** כתב על זה מאמר ארוך כארבעים עמודים בחוברת "סיני" [ניסן-אייר תשל"ט עמ' נ"ה והלאה], ושם הוא משער שזו **תקנת הגאונים נגד הקראים שהיו יושבים בליל שבת בחושך, ולכן תיקנו שאדרבה נברך "אשר קדשנו במצוותיו וציונו להדליק נר של שבת"**. לפני כמה שנים הייתי מחכה בקופת חולים, ומה אעשה בינתיים?! אז עברתי על המאמר הזה. ונדמה לי שלא כתב שם את ההוכחה שלי.

כזה?²⁰ וגם רבנו תם היה חריף מאד, ויכול לתרץ כל קושיא בעולם. וכי לא היה יכול לתרץ את הקושיא הזאת?! **אבל האמת שרבנו תם לא מסתמך על הקושיא הזאת, ובכל פעם שהוא יוצא מהפשט תדע שיש לו אסמכתא מהגאונים.** כאן הוא מצא כמה גאונים רבנו חננאל ורבנו האי ועוד שאומרים ככה (הובאו בתוספות שם). וגם בתלמוד ירושלמי שלא נמצא לפנינו, מעידים שכתוב שם "הויות באמצע" (עייני בעלון מס' 21 אות י'). אבל רבנו תם עושה בחכמה, ולא רק שמצא בגאונים את זה, אלא גם רוצה להוכיח מהגמרא שלנו שהעיקר כמו השיטה הזאת²¹. והרבה פעמים ראינו את זה²². מנין לנו שרבנו תם בונה הרבה על הגאונים? הרב חיד"א (מחזיק ברכה ק"א סימן נ"א אות א') מביא מספר הישר של רבנו תם בכתב יד²³,

20 בתשובת בשמים ראש (סימן כ"ד) כותב בשם **רבי דן** חכם מזמן הראשונים: "קובל אני על רבנו תם, שלא היה לו לשנות מנהג בני דורו שהכל הולך על הסדר". והבאתי את זה בספר אסף המזכיר (ערך בשמים ראש). ואני התפלאתי: מה זה קובל על רבנו תם? הרי היתה לו קושיא בגמרא. אלא שהקושיא לא כ"כ מוכרחת. ספר "בשמים ראש", לא ספר כ"כ מוסמך. המחבר היה בדור מאוחר, והדפיס כאילו כתב יד של הרא"ש, ועשה לו הערות. ויש הוכחות לזה. (עייני בספר אסף המזכיר שם, ובחוברת אור תורה אייר תשנ"ג סימן ק"י).

21 כתוב "**טובה חכמה עם נחלה**" (קהלת ז' י"א), נחלה זה מסורת, וטובה חכמה עם נחלה שתהיה עם טעם הוכחה והסבר לזה.

22 פעם למדנו סוגיא בקידושין דף כ"ג ע"א, והפשט היה נראה כמו רש"י, אבל רבנו תם הקשה כמה קושיות, והפך את הגירסא בגמרא. מי שמעיין רואה שהקושיות אינן קושיות ממש, ולכל קושיא יש תירוץ, ואדרבה הפשט כמו רש"י. אבל הגירסא שחידש רבנו תם אינה מלבד, אלא כן גירסת הר"ף והגאונים.

23 בזמנו הוא היה בכתב יד, ואח"כ הדפיסו אותו. הדפוס הראשון שלו (בסביבות שנת תק"ע) היה נראה זוועה נורא ואיום. ויש לנו את הדפוס הזה. במקום אחד רבנו שמשון כותב לרבנו תם: "**מגילה עפה** מעיניך רבנו שלמה", מה הפירוש מגילה עפה מעיני של רש"י?! וכי המגילה תעוף שם?! וממשיך "והרי בן בתך חוגר כלי מלחמה לעומתך". מה הוא מדבר?! אבל היה מזל **שאבא ע"ה** מצא בספר "כרם חמד" את התשובות האלה, והעתיק אותם במכונת כתיבה שקנה מאיטליה (היא

בזכותך!

עלון 'בית נאמן' יגיע לעוד אנשים!

בתרומה של 520 ₪
הנך זכאי להנציה שם
לברכה, הצלחה ולע"נ

בתרומה של 260 ₪
הנך זוכה להיות שותף בהפצה של
500 עלוני "בית נאמן"

לפרטים ותרומות:

08-6727523

או באתר: <http://yh4.vp4.me/new>

אפשר לתרום גם ע"י

אומרת שרבנו תם לא מחדש דברים מלבו, אלא כל דבר שמחדש היה בודק אותו בספרות הגאונים. לכן גם כאן הוא מצא בספרי הגאונים ככה.

למה לדעת רבנו תם לא עושים כסדר התורה?

ט. רבי שאול כהן ע"ה (נוכח השלחן סימן ל"ד ס"א) שואל על שיטת ר"ת: מדוע להפוך את הסדר של התורה, הרי הסדר הוא "קדש והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע", אז תלך לפי הסדר הזה²⁵. אבל יש הסבר לזה, כי בפרשת והיה אם שמוע כתוב "וחרה אף ה'", וזה דין. כתוב בזוהר (פרשת בא דף מ"ג סע"ב) שפרשת והיה אם שמוע זה "דינא קשיא". ולכן לא כדאי שזה יהיה בסוף אלא באמצע, כדי שיהיה חסד מכאן וחסד מכאן. מאיפה לומדים את זה? כתוב בזוהר (פרשת אמור דף ק' ע"א) לגבי התקיעות של השופר, שתקיעה זה חסד ושברים שזה קול שבור זה דין ותרועה זה חצי חצי, ולכן תוקעים תשר"ת, כדי שתהיה תקיעה מכאן ותקיעה מכאן, ויהיה חסד בהתחלה ובסוף. אברהם מכאן ויעקב מכאן, ויצחק באמצע. אותו הדבר כאן. זו הסברא שפרשת "והיה אם שמוע" באמצע הפרשיות בתפלין לפי דעת רבנו תם.

האם אפשר לברך על שימושא רבא?

י. היום יש חסידים ובמיוחד אצל המקובלים, שמניחים במנחה תפלין "שימושא רבא", האם יברכו על זה או לא? התשובה לזה, שיש שתי גרסאות בתפלין האלה. גירסא אחת שמתחיל קדש מימין וכמו שאמרנו, ולא מברכים על זה. וגירסא שניה, שהסדר של הפרשיות כמו רש"י בדיוק, אלא שלדעת שימושא רבא בתי התפלין יהיו גדולים קצת, בגודל "אצבעיים על אצבעיים" (אצבע זה שני ס"מ ואצבעיים זה ארבעה ס"מ). ואנחנו עושים תפלין של רש"י פחות מזה. לכן מי שעושה ככה יכול לברך על זה. והנה האשכנזים עושים תפלין גדולים, כי הם חוששים לשינוי קטן בצורת האות²⁶, ולכן עושים תפלין באותיות גדולות שהתגים לא ישנו את צורת האותיות. וכי תגיד להם שלא יברכו על זה בגלל שזה שימושא רבא?! לכן תפלין של שימושא רבא שעשוי כמו הסדר של רש"י, אפשר לברך עליו לכל הדעות. אמנם היו חכמים שהתנגדו לזה. רבי שלום הדאיה שהיה מקובל אמר לי ששמע מאביו רבי עובדיה הדאיה (בעל ישכיל עבדי), שלא לברך על שימושא רבא. שאלתי אותו: למה לא לברך על זה? אמר לי: שימושא רבא יש לו סוד למעלה מהבחינה של רבנו תם, כי תפלין דרש"י זה בחינת "בינה", ורבנו תם זה בחינת "חכמה", ושימושא רבא בחינת "כתר". ואם על בחינת "חכמה" לא מברכים, כ"ש על בחינת "כתר" שאין לברך²⁷. אבל למעשה זה לא נכון, ואם שימושא רבא זה כמו רש"י

25 פעם להבדיל היה רוסי עולה חדש שוכר דירה, והיה משלם כל חודש במשך שלוש שנים. השנה השלישית היתה מעוברת, והמשכיר אמר לו: תשלם שלושה עשר חודשים. התפלא: מה הסדר הזה? אמר לו: אתה גר כאן עוד חודש. אמר לו: אני מבין את זה, אבל מה הסדר הזה שלכם?! הוא לא מבין את זה, כי ברוסיה יש רק שנים עשר חודשים, ולא יכול להיות פחות או יותר מזה.

26 כאן בבני ברק מפורסם משם הרב שבט הלוי, שמי שכותב תפלין לא יעשה תג על היו"ד, כדי שלא תיראה כמו מספר ארבע. והתפלאתי: מה אכפת לי שייראה מספר ארבע?! ואם אני כותב אות מסויימת ודומה קצת לאות נו"ן בצרפתית, א"כ אין לדבר סוף. אבל במקור בשו"ת שבט הלוי (ח"ח האור"ח סימן י"ב אות ד') מבואר שאם התג עבה הוא משנה את צורת האות. לכן אם תדע לעשות תג דק באמצע של היו"ד, הרי רואים שזה יו"ד עם תג ואין בעיה בזה, אבל אם תעשה אותו קצת עבה והוא פונה קצת לימין, הרי זה נראה מספר ארבע ממש ולא יו"ד. לכן הרבה סופרים נמנעים מלעשות תג. [וזה לשון שבט הלוי: ואם הוא תג גדול וגם קו עב קצת וכו' בסוף צד ימיני של היו"ד, נשתנה לגמרי צורת היו"ד ונטה לפסול וכו'].

27 הרדב"ז (ח"ד סימן ב' אלפיים רפ"ו) כותב שאסור להחליף רצועות של רש"י לרצועות של רבנו תם כי רש"י עיקר, אבל מותר להחליף בין רבנו תם לרש"י, כי אדרבה של רש"י טוב יותר. באו אליו בחלום ואמרו לו: אתה פוגע בכבוד רבנו תם. הרב חיד"א (ברכי יוסף סימן ל"ד אות ד') מביא את זה, וכותב בסגנון המיוחד לו: "וכ"ש לפי דברי חכמי האמת שתפלין של רבנו תם יש להם מעלה גדולה יותר, ועמהם תמוט

בדיוק, אין שום בעיה לברך על זה. רק מי שיעשה שימושא רבא בסדר הפוך שמתחיל "קדש" מימין המניח, לא מברך על זה. (וע"ע בעלון מס' 21 אותיות י"ד-ט"ז, ובחוברת אור תורה תמוז תשמ"ג סימן ק"י אות א', וטבת תשד"מ סימן ל"ה).

בכל הדורות הניחו זוג תפלין אחד

יא. הבן איש חי (ש"א פרשת וירא אות כ"א) כתב מסברא שבכל הדורות הניחו שני זוגות תפלין. וזה דבר תמוה מאד, מאיפה קיבל את זה? בתשובת חיים שאל (ח"א סימן א') מביא קטע מתיקוני הזוהר (תיקוני זוהר דף ק"א ע"ד): "ובגין דלא בקיאיין אלין דדרא בתראה, שויין תרי זוגי תפלין, מספיקא דלא ידעיין ברזא דא דתרווייהו אצטריכו". ומשמע ששניהם צריכים, גם שיטת רש"י וגם שיטת רבנו תם. ומזה הוכיח שכולם הניחו שני זוגות תפלין. אבל קודם כל יש ספק גדול בזה, כי הרי היעב"ץ (מר וקציעה סימן ל"ד) והגר"א לא גורסים בזוהר את המלים "תרווייהו אצטריכו" (עיין שו"ת יביע אומר ח"א האור"ח סימן ג' אות ד'). וגם הלשון לא משמע ככה, שהרי אמר "דלא בקיאיין ברזא דא דתרווייהו אצטריכו", ואם דרא בתראה מניחים שני זוגות, א"כ מי אמר שהם לא יודעים דתרווייהו אצטריכו?! אלא צריך לבאר שהם מניחים שני זוגות מחמת ספק ואינם יודעים דתרווייהו אצטריכו, וא"כ עיקר המשפט שזה מחמת ספק לא כתוב שם. וגם אם נגרוס "תרווייהו אצטריכו", אפשר הכוונה אצטריכו למצוה מן המובחר²⁸. לכן אין שום ראייה משם שכל הדורות הניחו שני זוגות תפלין רש"י ורבנו תם. ולא רק זה, אלא מוכח מהגמרא (עירובין צ"ה ע"ב) שלוש פעמים באותו עמוד, שהתנאים והאמוראים הניחו רק זוג אחד בלבד²⁹. וגם הרב האר"י מעולם לא אמר שהניחו שני זוגות תפלין. אמנם יש עקשנים שקוראים לעצמם "מקובלים", ובאמת הם לא מבינים כלום. האר"י (שער הכוונות דרוש ו' לתפלין) אמר "אלו ואלו דברי אלקים חיים", וכי פירושו שצריכים להניח את שניהם! הכוונה שלשניהם יש שורש והסבר למעלה³⁰. אבל למעשה יש דעה אחת בלבד, רק שיש לנו ספק בזה (ועיין בספר דרכי העיון עמ' ק"ד והלאה), ואנחנו נוהגים לברך על תפלין של רש"י.

מי שלא מניח תפלין של רבנו תם

יב. חכם אחד בן דורו של הרב חיד"א, רבי נתן שפירא הנשיא³¹, כתב: כל מי שאינו מניח תפלין של רבנו תם נקרא "קרקפתא דלא מנח תפלין" (מצת שימורים הלכות תפלין). וזה נורא ואיום, כי הרמב"ם לא הניח רבנו תם,

חכמה". מה הכוונה שלו בסוף? כתוב בפסוק באיוב "ועמכם תמות חכמה" (י"ב ב'), והוא כתב "תמוט". מי שלא מבין מתפלא: מה זה תמוט חכמה? וכי החכמה תלך בגללו?! אבל כוונת הרב חיד"א לספירת "חכמה" שרומזת על שיטת רבנו תם. ובספר קול יעקב (סימן ל"ד ס"ק ט"ו) מביא את זה.

28 ומצאנו דבר כזה בזוהר (פרשת פינחס דף רל"א ע"ב) על תקיעת השברים והתרועה "תרווייהו אצטריכו", וכי סלקא דעתך ששניהם חובה?! הנה רבי יוחנן אומר: שמע תשע תקיעות בתשע שעות ביום יצא (ראש השנה ל"ד ע"ב), והרי לפי הזוהר חייב שלוש תקיעות. אלא ודאי "אצטריכו" פירושו למצוה מן המובחר בלבד.

29 הגמרא שם אומרת: מקום יש בראש להניח שני זוגות תפלין, ומקשה: הניח דראש דיד מאי איכא למימר, הרי ביד המקום צר יותר. והמתרץ עונה: כדאמר רבי יצחק מקום יש בראש להניח בו שני תפלין, וכמו שיש בראש אותו הדבר ביד. וכי המקשה והמתרץ היו ילדים קטנים בגן הילדים?! הרי הניחו בבוקר רש"י ורבנו תם ביחד. אלא מוכרח שלא היו מניחים ככה. ומי שיעיין שם בסוגיא יראה שלוש הוכחות באותו עמוד לזה. וגם הרב עובדיה ע"ה (שו"ת יביע אומר ח"א האור"ח סימן ג' אותיות ט"ו-) הביא כמה ראיות לזה.

30 והנה יש לנו מחלוקת בין בית שמאי לבית הלל בדין יבום, והגמרא (עירובין י"ג ע"ב) אומרת על המחלוקת שלהם "אלו ואלו דברי אלקים חיים", היתכן לומר שיעשה גם יבום וגם חליצה?!... אלא הכוונה שיש להם שורש. בזמנו החזון איש אמר על צד"ה הפוכה ככה.

31 כתב ספר מצת שימורים. הרב חיד"א קורא לו "הנשיא", ונראה לי שזה ראשי תיבות הרב נתן שפירא ישמרהו אלקים. בדורו קראו לו ככה, וגם ארבע מאות שנה אחרי פטירתו הוא נשאר "הנשיא".

וגם הרמב"ן לא הניח רבנו תם, וגם הרשב"א לא הניח רבנו תם, וגם רש"י לא הניח רבנו תם, ורוב העולם לא הניחו תפלין של רבנו תם. וכי כולם "קרקפתא דלא מנח תפלין"? אתה שולח אותם לגיהנם ח"ו?! "הוא ההולך קדמת אשור" (בראשית ב' י"ד), קדמת ראשי תיבות קרקפתא דלא מנח תפלין...? פעם רופא שיניים ירא שמים מבני ברק (ד"ר ברוכים) סיפר לי שלפני שנים הרב עובדיה אמר שמי שאינו מניח תפלין של רבנו תם נקרא "קרקפתא דלא מנח תפלין". הם שמעו את זה בלוויין שהיה להם מטעם העירייה. כל החדר הזדעזע מזה, ולמחרת כולם הזמינו תפלין של רבנו תם. אבל באמת הרב לא אמר ככה, אלא אמר: מי שלא מניח תפלין דרבנו תם נקרא "קרקפתא דלא מנח תפלין לדעת רבנו תם". וזה נכון, כי לדעת רבנו תם הוא לא הניח תפלין בכלל. אבל לא להגזים שזה נקרא "קרקפתא דלא מנח תפלין" בכלל. וכי אתה אומר ככה על גדולי עולם?! הגר"א לא הניח תפלין דרבנו תם לעולם. פעם תלמידו רבי חיים מוואלז'ין שאל אותו: בשלמא כבודו כל היום עם תפלין, אבל אני שמוריד תפלין אחרי התפלה למה לא אניח רבנו תם? אמר לו: אל תניח את התפלין האלה, כי יש לי קושיות על רבנו תם, וכאשר אפגוש אותו בגן עדן אגיד לו אותם. אבל יכול להיות שהגר"א לא ידע שיש כמה גאונים סוברים כמו רבנו תם, ואם היה יודע שרבנו תם לא בודד בדעתו לא היה אומר ככה. **לכן אם פעם אדם טעה והניח תפלין של רבנו תם וברך עליהם, לא קרה כלום, כי יש לו על מי לסמוך.** אומרים בשם הרב שר שלום מבלז, שכל אחד מוכרח פעם אחת בחייו לטעות ולברך

32 פעם אמרו לחזון איש את זה, ואמר להם: יש לו חבר. התפלאו: מי זה החבר שלו? אמר להם: רבנו תם... הוא סובר שמי שלא מניח תפלין שלו לא יוצא ידי חובה. החזון איש אף פעם לא מדבר בתקיפות, ויש לו חן מיוחד. כל הסיפורים שלו מלאים חכמה, והוא אומר לך מה שחושב אבל בעדינות.

חדש

האחרון בסדרה המבוקשת

עשרות כתבי יד,
מאות מכתבים,
ותעודות נדירות,
הרואים אור
לראשונה

למעלה מ-1000
עמודים

ניתן להשיג בטלפון:
052-762-0662
5879402@gmail.com

יוצא לאור ע"י מכון אהל דוד ששון
דוא"ל: office@modsassoon.co.il

על תפלין של רבנו תם³³. לכן לא צריך לעשות רעש מזה, ופעם אחת ישא פנים לשלושה עשר גאונים שדעתם כמו רבנו תם. אבל **לכתחילה ודאי שמברכים רק על של רש"י.**

מי שרוצה להניח שניהם ביחד

יג. מי שרוצה להניח רש"י ורבנו תם ביחד, אם יש לו קיבורת רחבה ותפלין קטנים, יכול להניח אותם ביחד. אבל רוב העולם אין להם ככה. ולא רק זה, אלא זו בעיה גם בתפלין של ראש³⁴. לכן אדם שיוודע שיכול להניח תפלין במקום שלהם, אם זה בראש ואם זה בכל הקיבורת, יכול להניח ביחד. ומה שאמרת **בכל הקיבורת, כי הפשט הפשוט שאפשר להניח בכל הקיבורת ולא רק בחצי קיבורת.** זו גמרא מפורשת (ערכין י"ט ע"ב) "כל הקיבורת כשרה לתפלין", וכל הפלפולים לא יעזרו כלום. לכן אדם לא צריך להילחץ בזה, כי בדורות שעברו במשך מאות שנים הניחו שני זוגות תפלין, ואף אחד לא הזהיר להניח רק במקום הזה בדיוק, אלא כל הקיבורת כשרה. ואולי פעם נסביר את זה³⁵. (וע"ע בחוברת אור תורה סיון תשע"ה סימן ק"ו אות ג). אבל כל זה כשיש לך תפלין קטנים, כי אם יש לך תפלין גדולים אין לך ברירה אלא להניח בזה אחר זה. ברוך ה' לעולם, אמן ואמן.

מי שברך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את כל השומעים כאן, וברדיו "קול ברמה", והקוראים אח"כ ב"בית נאמן", בכל שפה שירצו, "בכל לשון שאתה שומע" (ברכות י"ג ע"א). ה' יתברך ימלא כל משאלות לבם לטובה, בבריאות איתנה והצלחה רבה, עושר ואושר וכבוד, ונזכה לגאולה שלימה במהרה בימינו, וכל המלחמות שנלחמים נגד התורה יתבטלו מן העולם, אמן ואמן.

33 אשכנזי אחד אמר לי שראה בשם האדמו"ר מבלז ככה. אמרתי לו: אתה יודע למה? כי שר שלום ראשי תיבות בגימטריא שש מאות, וגם רבנו תם ראשי תיבות בגימטריא שש מאות, לכן הוא אמר שמי שברך פעם אחת לא קרה כלום...

34 בחו"ל היו מהדרים ללבוש שני זוגות תפלין יחד. פעם רבי חיים חורי ע"ה הגיע לארץ, ורצו לצלם אותו עם התפלין (נדמה לי שהיו לו שני זוגות ביחד). אבל התפלין העיקריים של רש"י היו לו על המצח. כאשר הדפיסו את הספר שלו "מצא חיים", אמרתי להם: אל תביאו את התמונה הזאת, כי זה לא כבוד שהרב מניח תפלין לא במקומו. ואח"כ שמעתי שגם הרב עובדיה כעס על זה. הם רצו לצלם אותו בזמן שנכנס לארץ עם תלית ותפלין, ובאותו הזמן לא היה לו פנאי להתרכז שהתפלין יהיו למעלה במקום.

35 תלמיד חכם גדול בישיבה כתב שו"ת ויברך יעקב, ושם (חאו"ח סי' א'-ג) הוכיח בטוב טעם שכל הקיבורת כשרה. המקור שאומרים רק חצי קיבורת, בגלל השימושא רבא כתב "פלג זרוע", והסמ"ק (סימן קנ"ג אות ב) הבין מזה שהכוונה חצי הקיבורת. אבל "פלג זרוע" פירושו חצי הזרוע שהוא הקיבורת כולה. והכוונה חצי מהכמות שמהמרפק עד למעלה שזו כל הקיבורת, וזהו "פלג זרוע" של השימושא רבא. (עיי' בעלון מס' 21 אותיות מ"ב-מ"ה).

"שש קול" - תיווך חכמים

חזן יקר!

לא נמאס לך להתרוצץ אחר מקום להתפלל בו בימים הנוראים?

גבאי יקר!

לא נמאס לך להתרוצץ אחר חזן לימים הנוראים?

ניתן לעשות לזה סוף!

בשיחת טלפון אחת לשמע קולי תמצא את מבוקשך בקלות ובמהירות!

לאברכים הנחה משמעותית בדמי התייווך

חשידות אינו כרוך בתשלום!

התקשרו זכא"ו 050-4188103

מה בתמונה?

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים

מתוך שיעוריו של רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א

לע"נ גאולה בת הרבנית אסתר מאוזו ע"ה

גיליון 131

למען תספר

התפלות והפיזטים של רבי יהודה הלוי בטלו את כל הגזרות

יקראו מרב מצויקים, אל נא תשיבים רקים, היום מלפניך. "ומחה היום חובכם, וצרה כמו שי ניבם, ולך תכין לבם, וגם תקשיב אונגה" [שחבר רבי יהודה הלוי]. הכל מיסד על פסיקים ושברי פסיקים, מסדרים עם ראשי תבות של שמו "יהודה". אבל המלים כל כך פשוטות וכל כך נוגעות ללב, ואם תהיה גזרה (ב"מ) אתה קורא פיזט של רבי יהודה הלוי וכל הגזרות נמחקות, רק שנדע לטעם אותם ולא נקרא אותם כ"מצות אנשים מלמדה". (גליון 29 אותיות י"ד, ט"ו).

וכמה קהלות נהרגו ונהאפו עורא קתב עליה קינה: אה! רע יד על ספרד". אבל כל ימי רבי יהודה הלוי היו שקט ושלווה, ואמנם היו גזרות בצרפת ובאשכנז כגון גזרות תתנו וכו', אבל בספרד היה רגע גמור. והוא היה יועץ ורופא של המלך, ואיש נכבד בעמיו כי אז יהודי ספרד היו כמו נסיכים, אבל למה זכה לדבר הזה? כי הוא ידע להמתיק את הדינים על ידי התפלות שלו. כשאתה אומר בפסלחות: "יה שמע אבינו, המחלים פניה, אבינו לבנה, אל תעלם אונגה", "יה עם ממעמקים,

ראיתי דבר נפלא, שמוזמן שנוולד רבי יהודה הלוי עד פטירתו לא הייתה שום גזרה בספרד, כי התפלות והפיזטים שלו בטלו את כל הגזרות, כמו "תהלים" של דוד המלך (להבדיל). רבי יהודה הלוי נולד בשנת ארבעת אלפים תתלה (פכה ראיתי כתוב), ושמנה שנים לפני שהוא נולד הייתה גזרה נוראה בספרד, שאף חמש מאות משפחות נהרגו ביום אחד! והוא נפטר בסביבות שנת תתק"א, וחמש שנים אחרי כן הייתה טוב גזרה נוראה גזרת "אלמאחדין", שסבלו ממנה הרמב"ם ואבן עזרא

חיזה

בזכות 42 זכה מי זכה ובמה?

תשובה לחיזה נמצאת בעלון הנוכחי

תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שולוחה 21 (חובה לציין שם וכתובת) או לשלוח התשובות עד יום שני בבוקר

פתרונות מגיליון קודם:

פתרון החיזה:

אלה הם שמות הענף: אד, ענן, חזי, עב ונשיא.

הזוכה: מיכאל בטיש - בני ברק
פתרון מה בתמונה: רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א ומרן הראשון לציין רבנו שלמה משה עמאר שליט"א. בתיקון חצות בכותל, סמוך לתשעה באב תשעה במסגרת הפילום על תומכי קו" שוחפים". הזוכה: דוד נחום הלוי

ידע ידע

א. חדש אלול זה סוף הקיץ, והגמרא (יומא דף כ"ד עמוד א') מזכירה "שלהי דקיטא קשיא מקיטא", כלומר סוף הקיץ קשה יותר מהקיץ. אני חושב שהגמרא רמזה ברוח הקדש על שתי מלחמות העולם שהיו בדורות האחרונים, מלחמת העולם הראשונה פרצה בט"ב באב התרע"ד, שאז ועד העולם כלו (כי לא ידע מה מחכה לו בפלחמה הבאה), וחדש אב זה קיץ. אחר כך מלחמת העולם השנייה [שבמהלכה התרחשה השואה] שהתחילה ב"ז באלול התרצ"ט (1 בספטמבר 1939), וחדש אלול זה סוף הקיץ. לכן הגמרא אומרת שסוף הקיץ קשה יותר מהקיץ, כי מלחמת העולם השנייה הייתה קשה פי כמה ממלחמת העולם הראשונה. (גליון 125 אות י').

ב. בפרשתנו: "כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' אלקיך לשום שמו שם, ויבחת מבקרב ומצאנך אשר נתן ה' לך פאשר צויתך" (דברים י"ב כ"א). כלומר לא כמו שצאמר בפרשת אחר-מות (ויקרא י"ז) שאסור לשחט פלוג מחוץ למחנה, כי זה היה רק בארבעים שנה שהיו במדבר, אבל אחר כך "כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך" (דברים י"ב כ'), ומימלא לא

יתוכל לנסע לירושלים בכל פעם שתצצה לשחט, לכן ויבחת מבקרב ומצאנך וכו' פאשר צויתך". מה זה פאשר צויתך? איפה הוא צוה אותם? הרי צוה אותם רק כאן. אלא רש"י אומר: מקאן אתה לומד על התורה שבעל פה, שמשנה רבנו מסר להם בעל פה איך הסדר של השחיטה ומה צריך לעשות, ולמד אותם את חמש ההלכות היסודיות של השחיטה. בעל הטורים [רבנו יעקב בן הרא"ש] מוסיף נכף לזה, שכתוב במשנה (חולין דף כ"ז עמוד א'): "סימן אחד בעוף ושני סימנים בבמה", כלומר בשחיטה של העוף מספיק לשחט סימן אחד או קנה או נשט, ובבמה צריך לשחט שני סימנים. וממשיכה המשנה: "ורבו של אחד כמורה", כלומר אם שחטנו רב של סימן בעוף או בבמה זה כמו ששחטנו אותו כלו. ולכן לפעמים אדם שוחט שני רבים בבמה וזה בסדר, ואם שחט סימן אחד שלם וחצי הסימן השני, זה פסול. ובעל הטורים רומז את זה במלים "פאשר צויתך", כי המלה "פאשר" זה ראשי תבות למפרע [מהסוף להתחלה] "רבו של אחד כמורה". נמצא שדין המשנה בחלין רמזו במלה אחת בתורה. (גליון 77 אותיות ג' וד').

הלכה נאמנה

א. לגבי ההפטרות השבת שהיא שבת ראש חדש [שקוראים בה בדרך כלל הפטרות השמיים כסא"י, אך השבת יש גם את הפטרות "ענייה סערה" שהיא אחת משבעה דנתמא- שבועת הפטרות הנחמה, שקוראים בשבתות שאחר תשעה באב]. זו מחלקת בין מרן [השלחן ערוך] להרמ"א (סימן תכ"ה סעיף א'), מרן כותב שפטרות "ענייה סערה", והרמ"א כותב שפטרות לומר הפטרות "השמיים כסא"י", ודוחים את ההפטרות של ענייה סערה. ויש טעם לכל אחת מהדעות האלה: לדעת מרן בין שצריכים להפטר "שבועה דנתמא", אסור לעזוב אחת מהנחמות ולקרא השמיים כסא"י, ולכן גם קשה ראש חדש בשבת מפטרות "ענייה סערה". ולדעת הרמ"א צריך לקרא "השמיים כסא"י" כי יש בה גם פן נחמות (עיין בט"ו שם סק"ב), כמו "הנני נטה אליה פנהר שלום" וראיתם ויש לבכם ועצמותיכם בדתא תפרחנה". ועוד כמה דברים לעתיד לבוא, "והביאו את כל אחיכם

מכל הגוים מנחה לה' בפסוקים ויבכרם ויצביעם ויפדדום ויבכררות". ולכן אלו ואלו דברי אלקים חיים, וכל אחד ינהג כפי המנהג שלו בזה. אבל גם לדעת הרמ"א שדוחים ענייה סערה ומפטרות השמיים כסא"י, הלבוש (שם) כתב שדוחים את ההפטרות הזאת רק לפי שעה, ובשבוע פשת כי תצא קוראים גם רני עקרה וגם ענייה סערה (הם פתויים בישיעה פרק ג' דף אחר זה), כדי שלא נפסיד את ההפטרות של "ענייה סערה" שהיא מעודדת מאד: ענייה סערה - סוערת כבר אלפים שנה, לא נחמה - לא קבלה תנחומין. הנה אנכי מרביץ בפה אבניו - האבנים שלקו יחי' ב"פון" שזה מין אבן טובה, ויסדתי בפסירים - היסוד שלקו יהיה מאבן ספיר ושמיית פדכד שמשתייה ושערה לאבני אבן וכל גבולך לאבני חפץ. וכל בנה למדי' ה' רב שלום בנה - מהר"ם שיי כתב הסדר פה מאד בזה, שלעתידי לבוא פלם יהיו תלמידי חכמים, "וכל בנה למדי' ה'", אז למה צריכים

רב? אלא ורב" - "שלום בנה". שאם יהיו חלוקי דעות הולכים לרב שיפסק ביניהם, וכיון שחבל להפסיד הפטרות כזאת, לכן גם האשכנזים שלא אומרים אותה בשבת הבאה, מכניסים אותה אחר כך עם הפטרות "רני עקרה לא ילדה". ויש מנהגים של אשכנזים שונה לגימ פדעת מרן (ויש עוד מנהג ששכחתי אותו).

אנחנו עושים פדעת מרן, ולכן מפטרות השבת "ענייה סערה". אבל האחרונים כתבו לומר גם פסוק ראשון ופסוק אחרון מהפטרות השמיים כסא"י, כדי לזכר שהיום ראש חדש, ובפסוק האחרון כתוב "והי דראון לכל בשור", ולא אומרים אותו כי זה פסוק של קללה, ולכן קוראים הפסוק שלפני כן "והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו". וכיון שהשנה ראש חדש גם ביום ראשון, לכן קוראים גם פסוק ראשון ופסוק אחרון מהפטרות "ויאמר לו יהונתן מחר חדש" (שמואל א' פרק כ' פסוק י"ח), לזכר שהיום וגם מחר ראש חדש. (גליון 124 אותיות ט"ו - י"ח).